

Сутність і мета сертифікації. Міжнародні організації з підтвердження відповідності.

6.1. Сертифікація – складова частина діяльності технічного регулювання

Складовою частиною діяльності, що стосується технічного регулювання, стали системи *сертифікації* (від лат. *sertifico* – підтверджую, засвідчую; *certas* – безсумнівний і *faciō* – робити, діяти, тобто «зроблено правильно»; від франц. *certificat*; англ. *certification*) продукції та акредитації випробувальних центрів та лабораторій.

Сертифікація – визнаний у світі спосіб незалежної оцінки відповідності продукції, процесів і послуг встановленим вимогам.

Для того, щоб переконатися, що послуга "надана правильно", необхідно знати, яким вимогам вона повинна відповідати і яким чином можна засвідчити цю відповідність. Загальноприйнятим способом такого засвідчення є сертифікація відповідності.

Сертифікація – сукупність дій і процедур, що здійснюються з метою підтвердження того, що продукт або послуга відповідають певним стандартам чи технічним умовам.

Застосування сертифікації створює передумови для успішного розв'язання низки важливих соціальних й економічних проблем і завдань. Це - підтвердження безпеки товару або послуги для здоров'я і життя людини, її майна і навколишнього природного середовища.

Система сертифікації - система, яка має власні правила, процедури й управління для визначення сертифікаційної відповідності.

ЗАКОН УКРАЇНИ “Про технічні регламенти та оцінку відповідності”
(від 15.01.2015 № 124-VIII) наступним чином дає визначення сертифікації:

Сертифікація – підтвердження відповідності третьою стороною (особою, яка є незалежною від особи, що надає об'єкт оцінки відповідності, та від особи, що заінтересована в такому об'єкті як споживач чи користувач), яке стосується продукції, процесів, послуг, систем або персоналу.

6.2. Мета сертифікації

Мета сертифікації:

- запобігання реалізації продукції, небезпечної для життя, здоров'я та майна громадян і навколишнього природного середовища;
- сприяння споживачеві в компетентному виборі продукції;
- створення умов для участі суб'єктів підприємницької діяльності в міжнародному економічному, науково-технічному співробітництві та міжнародній торгівлі.

Сертифікація в Україні поділяється на **обов'язкову та добровільну**

Обов'язкова сертифікація на відповідність вимогам нормативних документів проводиться органами з сертифікації незалежно від форми власності виключно в державній системі сертифікації.

Обов'язкова сертифікація в усіх випадках повинна включати перевірку та випробування продукції для визначення її характеристик і подальший державний технічний нагляд за сертифікованою продукцією.

Випробування з метою обов'язкової сертифікації повинні проводитися акредитованими випробувальними лабораторіями (центрами) методами, які визначені відповідними нормативними документами, а за відсутності цих документів – методами, що визначаються органом з сертифікації чи органом, який виконує його функції. Результати випробувань, проведених зазначеними лабораторіями (центрами), у подальшому не потребують підтвердження іншими акредитованими випробувальними лабораторіями (центрами).

Сертифікації продовольчої сировини та харчових продуктів тваринного походження здійснюються після проведення ветеринарно-санітарної експертизи та видачі відповідних ветеринарних документів.

Під час проведення сертифікації та у разі позитивного рішення органу з сертифікації заявникові видається сертифікат та право маркувати продукцію спеціальним знаком відповідності.

Сертифікат відповідності – документ, який засвідчує, що товари та послуги відповідають стандарту на них.

Об'єкти підтвердження відповідності (сертифікації):

- продукція (процеси, роботи, послуги);
- системи управління якістю;
- системи якості;
- системи управління довкіллям;
- персонал.

6.3 Міжнародні та європейські організації з підтвердження відповідності.
Міжнародні організації з сертифікації

Повна назва організації	Абревіатура	Мета створення
1	2	3
Європейська економічна комісія ООН	UNESE	Розроблення норм безпеки експлуатації обладнання, нормативних показників якості продукції та методів їхнього випробування
Міжнародна конференція з акредитації лабораторій	ПАС	Розроблення норм акредитації лабораторій
Міжнародна комісія з правил приймання (сертифікації) електрообладнання	CEE	Уніфікація систем та критеріїв атестації електрообладнання
Міжнародна організація зі стандартизації	ІБО	Розроблення стандартів сертифікації господарювання та пропонованих ними товарів і послуг
Міжнародна електротехнічна комісія	ІЕС	Розроблення стандартів сертифікації дій суб'єктів, що діють у сфері електроніки та електротехніки, а також пропонованих ними товарів і послуг
Європейський економічний союз	ЕЕС	Розроблення правил процедури взаємного постачання і випробування товарів, застосування уніфікованих норм їхньої безпеки та якості
Європейська організація по дослідженнях	EUROLAB	Об'єднання випробувальних лабораторій
Європейська організація з кооперації у сфері аналітичної хімії	EUROCHEM	Об'єднання хіміко-аналітичних лабораторій
Європейський комітет по впровадженню і сертифікації систем забезпечення якості	EQS	Об'єднання органів по сертифікації систем забезпечення якості
Європейський комітет з досліджень і сертифікації інформаційних технологій	ECITS	Сертифікація дій у сфері інформації

Європейський комітет з вогнезахисту і пожежної безпеки	ESIF	Розроблення та сертифікація заходів пожежної безпеки
Європейська організація з випробувань і сертифікації.	EOTC	Об'єднання ЕСІТв, ЕЬЗЕСОМ та Е8С1Б з гармонізації методології сертифікації в Європі
Європейська кооперація з акредитації випробувальних лабораторій та органів з сертифікації	ЕА	Формування довіри до випробувань і сертифікації в Європі

6.4. Історія стандартизації термінів у галузі сертифікації

У 1989 році Рада ЄС прийняла документ «Глобальна концепція з сертифікації і досліджень».

Керівництво ISO/IEC 2:1986 включає ряд термінів, що розкривають поняття «відповідність продукції».

Відповідність – «задоволення продукцією, технологічними процесами чи послугами установлених вимог».

При цьому пропонуються два різновиди відповідності: Заява про відповідність і сертифікація відповідності.

Відповідність продукції визначена як «заява постачальника під його повну відповідальність поза рамками сертифікаційної системи про те, що продукція, технологічний процес чи послуга відповідають визначеному стандарту чи іншому нормативно-технічному документу».

Сертифікація відповідності в редакції Керівництва ISO/IEC 2:1986 визначається як «гарантія третьої сторони в тому, що з адекватним ступенем вірогідності продукція, технологічний процес чи послуга відповідають визначеним стандартам або документам, що установлюють вимоги до них».

Сертифікація – процедура підтвердження відповідності результату виробничої діяльності, товару, послуги нормативним вимогам, за допомогою якої третя сторона документально засвідчує, що продукція, робота (процес) чи послуга відповідає заданим вимогам.

Орган з сертифікації – орган, який здійснює сертифікацію відповідності. Орган з сертифікації може сам проводити випробування та контроль за випробуваннями або здійснювати нагляд за цією діяльністю, яка проводиться за його дорученням іншими органами.

Засвідчення відповідності – дія випробувальної лабораторії третьої сторони, яка доказує, що конкретний випробувальний зразок відповідає конкретному стандарту або іншому нормативному документу.

Сертифікат відповідності – це документ, виданий відповідно до правил системи сертифікації, який зазначає, що дана продукція, технологічний процес чи послуга відповідають вимогам, які визначені стандартами чи іншими нормативним документами, що встановлюють вимоги до них.

Контролюючий орган (у галузі сертифікації) – орган, який здійснює за дорученням органу з сертифікації діяльність з контролю.

Випробування – технічна операція, що полягає у визначенні однієї або декількох характеристик даної продукції, процесу або послуги відповідно до встановленої процедури за прийнятими правилами.

Метод випробування – встановлений порядок проведення випробувань.

Випробувальна лабораторія – лабораторія, яка здійснює (сертифікаційні) випробування.

Акредитація – процедура, у ході якої національний орган з акредитації документально засвідчує компетентність юридичної особи чи відповідального органу з оцінки відповідності виконувати певні види робіт (випробування, калібрування, сертифікацію, контроль).

Міжлабораторні порівняльні випробування – організація, здійснення та оцінка випробувань одних і тих самих подібних виробів або матеріалів двома або декількома різними лабораторіями відповідно до раніше встановлених вимог.

Орган з акредитації лабораторій – орган, який керує системою акредитації лабораторій і здійснює акредитацію.

Акредитована лабораторія – випробувальна лабораторія, яка пройшла акредитацію.

Критерії акредитації (лабораторій) – сукупність використовуваних органом з акредитації вимог, які має задовольняти випробувальна лабораторія для того, щоб бути акредитованою.

Атестація лабораторії – перевірка випробувальної лабораторії для визначення її відповідності встановленим критеріям акредитації лабораторії.